

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. *Маргарита Иванова Чинова*, д.ю.н., професионално направление „право“ (3.6.) по научната специалност „Наказателнопроцесуално право“, преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“, Юридически факултет назначена със Заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ за външен член на научно жури по конкурса за защита на дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор“ с кандидат ***Павел Георгиев Панов***, професионално направление „право“ (3.6.) по научната специалност „Наказателнопроцесално право“.

Дисертационният труд ***„Предаване на съд и подготвителни действия за разглеждане на делото в съдебно заседание“*** е в обем от 310 страници. В структурно отношение той включва въведение, съдържание, осем глави, заключение и библиографска справка. Дисертацията съдържа 256 бележки под линия, а библиографията наброява 62 заглавия на български и други езици.

Действащият алгоритъм за предаване на съд е въведен в българското законодателство с изменение и допълнение на НПК от 2017г. и предизвика широка полемика в доктрината и практиката. Публикувани са различни статии и студии, посветени обаче на отделни въпроси по тази тематика. Защитен е и дисертационен труд със същото заглавие. Двете дисертации, макар и посветени на предаването на съд са същностно различни, защото са защитени различни тези и защото са изведени и разисквани различни проблеми. Павел Панов като действащ съдия е напълно разбираемо, че е поставил акцент на анализа на нормативната уредба в контекста и от гледна точка именно практическата дейност на съда при предаването на съд. Формулирани са неяснотите и противоречията при тълкуването на действащите правила. Дадени са собствени разрешения, така че предаването на съд да изпълни своето предназначение, бидейки проявление на принципите на наказателния процес, допълнителна гаранция за решаване на делата в разумен срок, насърчавайки страните добросъвестно да упражняват своите права и подпомагайки съдът за справедливото и срочно приключване на процеса. Направен е опит да се докаже базисната теза, че въвеждането от законодателя на неизвестните до момента преклузии е подход чужд на наказателнопроцесуалните ни традиции, противоречи на основни принципи на наказателния процес, както и на главната цел, а именно разкриването на обективната истина.

Основната задача на този труд е изпълнена успешно – анализирани са законодателните пропуски при въвеждането на разпоредителното заседание за предаване на съд. Формулирани са както конкретни примерни

разпоредби, така и различни законодателни идеи за промени на този институт. Ценното е, че тези предложения за усъвършенстването на института на предаване на съд са базирани и аргументирани с европейските регулации и практики. В труда се обосновава и фундаментален извод, че е необходима, ако не цялостна отмяна на въведеното през 2017 г. предаване на съд, то поне основно преосмисляне на института и дълбока реформа.

Този труд е полезен не само за законодателството, но най-вече за практическата процесуална дейност. Детайлно е изследвана практиката на съдилищата по приложението на института, противоречивите разрешения, дадени са конкретни предложения за преодоляването на тези противоречия и за утвърждаването на едни или други добри практики.

Трудът има и важно теоретично значение. Подложени са на задълбочен анализ публикациите в доктрината за същностните характеристики и естеството на предаването на съд; дали предаването на съд е самостоятелен стадий на съдебната фаза или не; кой е субектът на предаването на съд – прокурора или съда; необходимо ли е изчерпателно изброяване на съществените процесуални нарушения, като основание за връщане на делото на прокурора; неизменността на съдебния състав и други. Някои от публикуваните становища в тази връзка са подложени на критичен анализ, а други са подкрепени с допълнителни нови собствени аргументи.

Съществените *приносни моменти* в настоящия дисертационен труд могат да се обобщят така:

Принос се очертава в направения исторически преглед на предаването на съд по българското законодателство, които е детайлен и аналитичен. По този начин е илюстрирано както развитието на българското наказателнопроцесуално законодателство, така и проблемната отмяна на някои институти при заместването им с нови. Направен е макар и кратък преглед на предаването на съд по законодателството на Испания, Германия и Франция, като са очертани някои добри разрешения и практики.

За първи път е направен така задълбочен критичен анализ на предаването на съд след измененията на НПК от 2017г. Като резултат е изведен обобщен извод, че така възприетите от законодателя идеи са неефективни, практически необосновани, не почиват на достиженията на доктрината и практика. Нито една от посочените цели в мотивите на законопроекта във връзка с ускоряването на процеса не е постигната, а напротив този стадий е усложнен с ненужен формализъм. Обобщава се още, че тази концепция е чужда на нашето наказателнопроцесуално право. Тя го отдалечава от принципите на наказателния процес, не преследва легитимна цел, включително и ускоряването на процеса. Причината за това е въвеждането на открито разпоредително заседание и предвиждането на преклузии за връщането на делата на досъдебна фаза.

Въпросът дали предаването на съд и подготвителните действия за разглеждане на делото в съдебно заседание е самостоятелен стадий или е

етап, част от съдебното заседание продължава да е спорен, а има огромно практическо значение. В този труд са приведени нови допълнителни аргументи в полза на становището, че става въпрос за самостоятелен стадий на първоинстанционното производство. Спорен е и въпросът дали уредените преклузии важат само за страните или и за съда. С допълнителна обосновка е приета за правилна практиката на съдилищата, според която въведените преклузии не са важими за съда, тъй като подобно отстъпление от служебното начало е недопустимо.

Във връзка с дигитализацията на наказателнопроцесуалната дейност с нови, собствени аргументи е допълнено разбирането, че наличието и на оригинал на хартиен носител на постановения съдебен акт е от ключово значение за правната сигурност. Обосновано е виждането, че разпоредбите на чл.247, ал.2 и чл.247а НПК *de lege ferenda* трябва да отпаднат от НПК, тъй като е явяват очевидно повторение на правилата по гл.18 от ЗСВ.

Убедително е защитена тезата, че съдията-докладчик има компетентност да прецени не само дали делото е подсъдно на този съд, но и дали не се налага промяна на подсъдността, като релевира пред ВКС подобно искане по реда на чл.43 НПК.

За теорията е важно допълнителното аргументиране на становището, че с връчването на препис от обвинителния акт, подсъдимият се конституира като страна за нуждите на разпоредителното заседание, но се предава на съд с приключване на същото и насрочване на съдебното заседание.

В глава 19 НПК не е уреден редът за провеждане на разпоредителното заседание за предаване на съд. Затова на практика се прилагат по аналогия разпоредбите на глава 20 НПК относно действията на съда по откриване и ръководство на съдебното заседание. Като принос на този труд следва да се отчете изчерпателното посочване и мотивиране кои разпоредби от глава 20 НПК могат и кои е недопустимо да се приложат по аналогия в разпоредителното заседание.

Подробно е проследена полемиката в теорията и противоречивата съдебна практика за началния момент, от който намира приложение принципното правило за неизменност на състава на съда – дали от момента на разпоредителното заседание или се отнася само за съдебното заседание. Направено е и конкретно предложение *de lege ferenda* за друга формулировка на чл.258, ал.1 НПК с убеждението, че само по този начин биха могли да се преодолеят противоречията в практиката на съдилищата и различните доктринални тези.

Направено е предложение, което е и подробно мотивирано за промяна на срока за предявяване на граждански иск. За тази цел е дадена и примерна редакция на текста на чл.85, ал.3 НПК. Направено е и друго предложение *de lege ferenda* за изменение на НПК, с което да се уреди възможност за съда да решава дали делото да се разглежда при закрити врати и преди да е даден

ход на разпоредителното заседание Същото становище се поддържа и за случаите когато е подадена молба за изменение на мярката за неотклонение преди разпоредителното заседание. Трябва да споделим разбирането, че вместо да се изчаква провеждането на това разпоредително заседание, тази молба би следвало да се разгледа по правилата на чл.270 НПК, защото в противен случай е налице риск от нарушаване на изискването за разумен срок.

Като ново знание трябва да се оцени и защитената теза, че съдът може да събира доказателства и в разпоредителното заседание за предаване на съд. Затова се предлага формулиране на нова алинея в чл.248 НПК, която да предвиди възможност за съда да събира доказателствен материал и да използва способности за доказване, ако това е необходимо за решаването на въпросите по чл.248 НПК.

Мотивирано е становище *de lege ferenda* за допълнение на чл.250, ал.1, т.1 НПК, като се предвиди компетентност на съда да прекратява наказателното производство в разпоредителното заседание когато установи, че след извършване на престъплението подсъдимият е изпаднал в продължително разстройство на съзнанието, което изключва вменяемостта по смисъла на чл.24, ал.1, т.5 НПК. Настоява се да се разширят правомощията на съда в разпоредителното заседание и в друг смисъл – като се предостави възможност наказателното производство да бъде спряно когато съдът установи, че за същото деяние, което е престъпление е приключило административнонаказателно производство по смисъла на чл.25, ал.1, т.5 НПК.

Напълно е отречена със собствени аргументи целесъобразността от въведената преклузия на възраженията за допуснати нарушения на процесуалните правила, които не са били обсъдени в разпоредителното заседание по смисъла на чл.248, ал.3 НПК. Във връзка с детайлния анализ на преклузията се утвърждава и одобрява съдебната практика, според която тази преклузия не се отнася до съда. Касае се за законова пречка, но само пред страните да релевират възражения за допуснати съществени процесуални нарушения на досъдебна фаза. Направено е предложение *de lege ferenda* да се възстанови отменената редакция на чл.288, ал.1 НПК, за да може съдът да прекратява съдебното производство в хода на съдебното следствие и да връща делото на прокурора без да се повтаря разпоредителното заседание.

Приноси моменти се откриват в мотивираната собствена теза, че определението на съда от разпоредителното заседание за отказ да върне делото на прокурора не е краен съдебен акт и не се характеризира с непререшаемост, то е както оттегляемо, така и отменяемо. С тези мотиви се прави окончателен извод, че въпросът за допуснато съществено процесуално нарушение на досъдебната фаза стои на обсъждане и подлежи на ревизия до постановяването на окончателния съдебен акт. Предложена е

нова законодателна идея – да се предвиди компетентност на ВКС да се произнася окончателно за допуснати съществени процесуални нарушения на досъдебната фаза в рамките на производството по контрола на определението от разпоредителното заседание. Като алтернатива е направено и друго предложение – да се предвиди ред по който недостатъците на обвинителния акт да могат да бъдат поправяни до края на въззивното съдебно следствие без да се връща делото на прокурора като му се даде указание да поправи обвинителния акт в определения от съда срок.

Отречена е и полезността, и необходимостта от изчерпателното изброяване на съществените нарушения на правата на обвиняемия и пострадалия по смисъла на чл.249, ал.4 НПК като основание за връщане на делото на досъдебна фаза. Затова е направено предложение *de lege ferenda* този текст да бъде отменен, като напълно излишен, водещ до несигурност в правораздаването поради своята неяснота и неprecизност.

От важно практическо значение са обосноваването и предложени изводи за правилното тълкуване и прилагане на чл.252, ал.1 НПК, който поставя изискване за незабавно разглеждане на делото, когато са налице основания за решаване на делото по реда на някоя от особените процедури, така както са изброени в този текст.

Във връзка с продължаващата дискусия, кой орган предава на съд, са изложени нови собствени аргументи, в полза на изразеното виждане, че това е съдът, а не прокурорът.

Ценно е и изследването на въпроса от кой момент се конституират като страни частния обвинител, гражданския ищец и гражданския ответник – дали това е преди изслушването по въпросите по чл.248 НПК или след това. Представена е противоречивата съдебна практика и различните теоретични постановки, след което са мотивирани собствени тези и са дадени собствени разрешения.

Адресирано към законодателя е направеното предложение *de lege ferenda* институтът на очевидната фактическа грешка да се доразвие като се предвиди възможност техническите грешки в съдебните актове да подлежат на поправка от постановилия ги съд по искане на страните или по почин на съда. Предлага се също да се въведе съдебен контрол върху съответния акт, с които се поправя констатираната очевидна фактическа грешка.

Накрая следва **обобщен извод**, че този дисертационен труд може да се определи като научен труд, който не повтаря или обобщава съществуващо знание, а съдържа ново знание от значение за науката, практиката и законодателството. В този смисъл отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане. Дисертационният труд убеждава, че докторантът притежава задълбочени теоретични, и практически знания по научната специалност „Наказателнопроцесуално

право“. Трудът е илюстрация, че притежава и необходимите качества и умения за провеждане на научни изследвания на достатъчно високо ниво.

Авторефератът е разработен върху 44 стандартни страници. Той отразява както съдържанието, така и структурата на рецензията труд. В него са определени ясно обектът, целта и задачите на дисертационното изследване. Приносните моменти и научните публикации са отразени акуратно.

Публикациите по дисертационния труд са три на брой, което отговаря на изискванията за допускане до публична защита.

От приложената **таблица-справка** за наукометричните показатели е видно, че са изпълнени минималните национални изисквания по чл.2б, ал.2 и 3 от ЗРАСРБ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Предвид изложеното, в

Заключение – давам положителна оценка на дисертационния труд – „Предаване на съд и подготвителни действия за разглеждане на делото в съдебно заседание“ и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Павел Георгиев Панов, професионално направление „право“ (3.б.) по научна специалност „Наказателнопроцесуално право“.

Април 2025 г.

Рецензент:.....

/Маргарита Чинова/